

Çocuk ve Ebeveyn Dostu Belediye Yönetişim Rehberi

ANKET ARAŞTIRMA RAPORU

ÇOCUK VE EBEVEYN DOSTU BELEDİYE YÖNETİŞİM REHBERİ ANKET ARAŞTIRMA RAPORU

İÇİNDEKİLER

05

Yönetici Özeti

07

Giriş

09

Araştırma Sonuçları

21

Sonuç

22

Ek: Anket

YÖNETİCİ ÖZETİ

Çocuk ve Ebeveyn Dostu Belediye Yönetişim Rehberi Projesi ile çocukların ve ebeveynlerin refahını ve yaşam kalitesini artırmaya yönelik, belediyelerin çalışmalarına ışık tutacak bir yol haritası geliştirmeyi amaçlıyoruz. Söz konusu amacımıza ulaşmak için belediyeleri hem çocuk ve ebeveyn dostu olmak adına yapısal olarak güçlendirecek; hem de bu yaklaşımı uygulamalarına nasıl aktaracaklarına ve gelişimlerini ölçebileceklerine dair yol gösterecek öneriler oluşturuyoruz. Projenin ilerleyen sürecinde ise önerileri hayata geçirerek, yaratılan etkinin değerlendirilmesini hedeflemekteyiz.

Çalışmalarımıza ilk olarak tüm İstanbul ilçe belediyelerine yönelik geliştirdiğimiz ve uyguladığımız anket ile başladık. Bu anket ile çocuk ve ebeveyn dostu olmak adına, kararların alınmasından, kaynak yönetimine, hizmetlerin sunulmasından, kurumsal işleyişlerinde bu anlayışın yerleşmesine kadar çok yönlü olarak belediyelerin kendilerini, çocuk ve ebeveynlere olan yaklaşımlarını değerlendirmelerini istedik.

Anket, İstanbul'daki stratejik plan hazırlama zorunluluğu bulunan 37 ilçe belediyesine iletildi ve 17 ilçe belediyesi ankete katkı sağladı. Katılım sağlayan belediyeler, İstanbul nüfusunun %48'ini ve İstanbul'daki çocuk nüfusunun ise %45'ini temsil etmektedir.

Belediyelerin %80'inde, çocuk ve ebeveynlerin karar alma süreçlerine etkin katılım sağlamaya yönelik araçların kullanıldığı belirtilmektedir. Katılım sağlayan paydaşların sayısını paylaşanlar ise incelediğimiz belediyelerin sadece %65'idir. İlaveten, çocuk ve ebeveynlere yönelik stratejik hedeflerini belirleyen belediyelerde, erken çocukluk dönemine yönelik eğitim, kültür-sanat, sağlık alanlarında hedef belirleyen belediyeler %40 ile %60 aralığında yer almaktadır. Bununla birlikte, çocuk korumasına yönelik stratejik hedef belirleyen belediyeler ise %60 veya bu oranın altı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çocuk ve ebeveynlere yönelik aktarılan kaynakların %71'i erken çocukluk döneminde yer almaktadır. Aynı şekilde, çocuk ve ebeveynlere yönelik hizmet sunumunda da 0-6 yaş için sunulan hizmetlerin çoğunlukla park yapmak ve bakım hizmeti sunmak olarak anlaşılmaktadır (%80+).

Özellikle, 0-6 yaş çocuklarının gelişimi için kritik düzeyde önemli olan kültürel aktivitelerin, bilgi ve bilimsel yaklaşımların sunulmasına yönelik hizmetlerin oluşturulması, belediyeler için ciddi bir gelişim alanı olarak yer almaktadır.

Çocuğun her yaş döneminde, özellikle de erken çocukluk dönemine yönelik olarak, çocuğun bütünsel gelişiminin belediyeler tarafından göz önünde bulundurulması ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

Belediyelerin, ebeveynlere ve çocuk sahibi olan hanelere yönelik sunduğu hizmetlerde, ankete katılan belediyelerin sadece %59'u ebeveynlere yönelik çocuk gelişimini destekleyici eğitimler verirken, %53'ü ise çocuk sahibi hanelere ve ebeveynlere yönelik çocuk gelişiminden ayrı olarak başka hizmetler de sunduklarını aktarmışlardır.

Belediyelerin kendi kurumlarında, çocuk ve ebeveyn dostu bir kültür benimsemelerinde ise kendi personellerine sundukları eğitimleri inceledik. Ankete katılan belediyelerin yarısında farklı konularda çocuk ve ebeveynleri daha iyi anlamaya yönelik eğitimler, incelediğimiz belediyelerin yarısında verilmektedir. Fakat özellikle çocuk hakları, çocuk katılımı, dezavantajlı gruplar gibi alanlarda belediyelerin yalnızca 1/3'ü bu eğitimleri personeline sunmaktadır. Bununla birlikte, çocuk politikalarıyla doğrudan ilgilenen bir birimin bulunduğunu belirten belediyeler ise %35 oranındadır. Çocuk politikalarıyla doğrudan ilgilenen bir birim olması çocuk ve ebeveyn dostu yaklaşımın belediyenin tüm birimlerinde ve hizmetlerinde bir kültür olarak benimsenmesini destekleyecektir.

İstanbul'daki ilçe belediyelerine yönelik gerçekleştirdiğimiz ankete göre, belediyelerin karar mekanizmalarında, kaynak kullanımında, hizmet sunumunda çocuk ve ebeveyni destekleyici bir anlayış benimsedikleri anlaşılmaktadır. Ancak bu mekanizmalarda farklı yaş gruplarında sosyal-duygusal, bilişsel ve fiziksel gelişimin farklı bölümlerine yoğunlaşmaktan ziyade, her yaş grubu için bütünsel gelişimi destekleyici bir anlayışla oluşturulması gereği ortaya çıkmıştır. Tüm bu alanlara yönelik belediyelere özel gelişim önerileri raporun sonunda paylaşılmaktadır.

GİRİŞ

Yerel yönetimlerin vatandaşla en yakın temasa geçen kamu kuruluşu olması sebebiyle, çocuk ve ebeveyn dostu bir yaklaşım benimsemelerinin toplumsal olarak yaşam kalitesini artıracığına inanıyoruz. Bu yaklaşıma uygun bir yapının yerel yönetimlerde tesis edilmesi, işletilmesi ve ölçümlenerek iyileştirilecek bir kültür benimsenmesi, vatandaşın da yerel yönetimlere duyacağı güveni artıracaktır.

Bu projeye, Argüden Yönetişim Akademisi (Akademi), Anne Çocuk Eğitim Vakfı (AÇEV), Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı (TEGV) ve Özel Sektör Gönüllüleri Derneği (ÖSGD) olarak, İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin (İBB) de katkılarıyla birlikte, ilçe belediyelerini odağımıza aldık. İlçe belediyelerine, çocuk ve ebeveyn dostu olmaları açısından bir yönetim rehberi sunmayı ve yerel düzeyde çocuk gelişimini destekleyici hizmet ve politikaların yaygınlaştırılmasını hedefliyoruz. Bu amaç doğrultusunda belediyelerin;

- Ebeveyn ve çocukların gelişimine sunabilecekleri katkının yapısal olarak güçlenmesine katkı sunmayı,
- Politika ve uygulamalar açısından geliştirici öneriler oluşturmayı,
- Geliştirici uygulama önerilerinin kamu-sivil toplum-özel sektör iş birliği ile hayata geçirilmesini destekliyoruz.

Projenin ilk aşamasında, belediyelerin kendilerini çocuk ve ebeveyn dostu olmaları açısından değerlendirmelerini sağlayan bir anket çalışması gerçekleştirdik. Projenin ikinci aşamasında ise belediyeleri vatandaşın erişebileceği kamuya açık bilgiler üzerinden belirlediğimiz kriter setine dayanarak çocuk ve ebeveyn dostu olmaları açısından değerlendiriyoruz. Son aşamada ise 360 derece bir bakış açısıyla, belediyelerin hem kendi hem de kamuya açık bilgileri üzerinden değerlendirmelerini masaya yatıracğız. Gelişim alanlarını hayata geçirmek için kamu-sivil toplum-özel sektör iş birliğini hayata geçireceğiz. Ortaya konulan etkiyi ise kapanış etkinliğinde paylaşacağız.

ARAŞTIRMA SONUÇLARI

Araştırmamızın ilk aşaması olan anket araştırmasında, İstanbul'da bulunan, stratejik plan hazırlama zorunluluğu bulunan 37 İlçe Belediyesi'ni inceledik. Adalar Belediyesi ve Şile Belediyesi 5012 no'lu Kanun gereği, stratejik plan hazırlama ölçeğinde yer almamaları nedeniyle çalışmaya dâhil edilmedi. Temelde çocuklar ve ebeveynlerin yaşam kalitesinin artmasına katkı sunmayı hedefleyen bu çalışmada, nüfus yoğunluğunun en fazla olduğu il olan İstanbul, Türkiye temsiliyetine bir örnek teşkil etmesi nedeniyle seçilmiştir.

Araştırma Yöntemi

Araştırmamızda, belediyelerdeki çocuk ve ebeveyn dostu yönetim anlayışını üç farklı temel boyutta ele alıyoruz. Aşağıda belirtilen kategorilerin her biri, birbirini tamamlar nitelikte olup, iyi yönetim kültürünü benimseyen belediyeler için yol gösterici niteliklerdir.

Bunlardan ilki **süreçler**:

- Karar alma sürecinde çocuk ve ebeveyn dostu yönetim,
- Bütçe tahsisi ve kaynak kullanımında çocuk ve ebeveyn dostu yönetim,
- Amaca yönelik hizmetlerin sunumunda çocuk ve ebeveyn dostu yönetim,
- Kurumsal altyapıda çocuk ve ebeveyn dostu yönetim;

İkincisi **iyi yönetim ilkeleri**:

- Temsiliyet ve katılım,
- Adil olmak,
- Sorumlu ve duyarlı olmak,
- Etkili ve verimli olmak,
- Şeffaflık,
- Hesap verebilirlik,
- Tutarlılık.

Üçüncüsü ise **ölçme ve öğrenme döngüsünün uygulanmasında**;

- İyi yönetim ilkelerine uygun yapının tesis edilmesi,
- Yapıda belirlenen ilkelerin uygulamaya etkin olarak geçmesi ve birbirleriyle uyumlu olması,
- Her bir uygulamaya yönelik ölçümlerin yapılması, sonuçların değerlendirilerek yapının ve kurumsal yönetim kapasitesinin iyileştirilmesinin hayata geçirilmesidir.

Verilerin Kaynakları ve Toplanması

Belediyelerin çocuk ve ebeveynlere yönelik mevcut hizmetlerini ya da yaklaşımlarını öğrenmek ve ihtiyaçlarına yönelik 37 ilçe belediyesine bir uygulama anketi gönderilmiştir (Ek 1. Anket). Bu anket çalışmasına 37 ilçe belediyesinden toplamda 17 tanesi katılım sağlamış olup, katılım sağlayan belediyeler İstanbul nüfusunun yaklaşık %48'ini, çocuk nüfusunun ise %45'ini temsil etmektedir. Proje anketini tamamlayan belediyeler sırasıyla şunlardır:

TABLO 1: ANKETE KATILAN BELEDİYELERİN NÜFUS DAĞILIMI

Belediye	Nüfus (kişi)	İstanbul Nüfusuna Oranı (%)	Çocuk Nüfusu (kişi)	İstanbul'daki Çocuk Nüfusuna Oranı (%)
Beykoz	248.260	2%	63.971	1%
Beylikdüzü	352.412	2%	103.923	2%
Beyoğlu	233.323	2%	58.279	1%
Büyükçekmece	254.103	2%	72.523	2%
Esenyurt	954.579	6%	329.825	7%
Eyüpsultan	400.513	3%	110.762	2%
Fatih	443.090	3%	100.864	2%
Güngören	289.441	2%	78.174	2%
Kadıköy	482.713	3%	77.166	2%
Kâğıthane	448.025	3%	119.284	3%
Kartal	470.676	3%	121.417	3%
Küçükçekmece	792.821	5%	235.805	5%
Maltepe	512.316	3%	118.730	3%
Sarıyer	347.214	2%	84.043	2%
Silivri	193.680	1%	47.102	1%
Şişli	279.817	2%	53.879	1%
Ümraniye	710.280	5%	208.167	5%
İstanbul toplam nüfusunu kapsama oranı		48%	İstanbul'daki toplam çocuk nüfusunu kapsama oranı	45%

Belediyeler alfabetik olarak sıralanmıştır.

Referans: <https://www.nufusu.com/> <https://www.tuik.gov.tr>

Anket Çalışmasının Değerlendirilmesi

Anket, 4 ana süreci kapsayacak şekilde oluşturulmuştur. Bunlardan ilki kararların alınma sürecinde, ikincisi bütçe tahsisi ve kaynak kullanımında, üçüncüsü amaca yönelik hizmetlerin sunumunda çocuk ve ebeveyn dostu yaklaşımlar ve son olarak belediyenin kurumsal yapısında benimsediği çocuk ve ebeveyn dostu yaklaşımlar olarak sıralanmıştır.

1. Karar Alma Sürecinde Çocuk ve Ebeveyn Dostu Yönetişim:

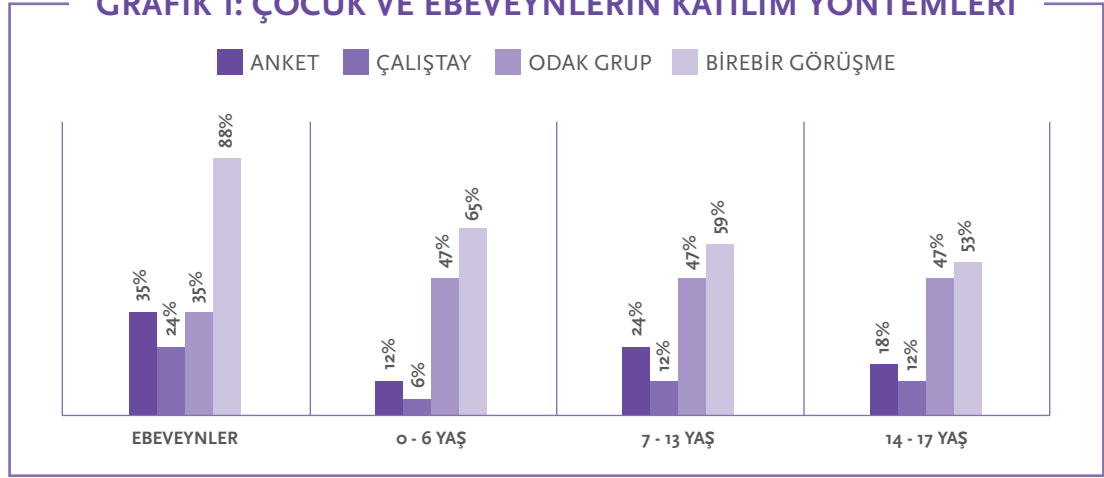
Belediyelerde incelediğimiz ilk alan, çocuk ve ebeveynlerin belediyedeki karar mekanizmalarına katılımlarını sağlamalarıydı. Belediyelerin %82'si çocuklar ve ebeveynleri ilgilendiren konularla ilgili planlamalarda çocuklar ve ebeveynlerin katılımını sağladıklarını belirtmişlerdir. Ebeveynleri ilgilendiren konular ile ilgili planlamalarda ebeveynlerin katılımı büyük oranda (%88) birebir görüşmeler yapılarak gerçekleştirilmiştir.

Çocuklar için farklı yaş gruplarında değişiklik göstermesiyle birlikte genellikle birebir görüşme ya da odak gruplarda katılımların sağlandığı görülüyor. (Grafik 1).

Ayrıca, çocuklar ve ebeveynleri ilgilendiren konularla ilgili planlamalarda belediyeler çocukların ve ebeveynlerin katılımını sağlama yöntemi olarak aile görüşmeleri, odak grup, memnuniyet anketleri, çalıştay, birebir görüşmeler, etkinlikler, atölyeler, eğitimler, söyleşiler vb. gibi yöntemleri tercih ettiklerini aktarmışlardır.

Harita 1. Ankete katılan ilçe belediyelerinin İstanbul'daki toplam ilçe belediyeler içindeki dağılımları

GRAFİK 1: ÇOCUK VE EBEVEYNLERİN KATILIM YÖNTEMLERİ

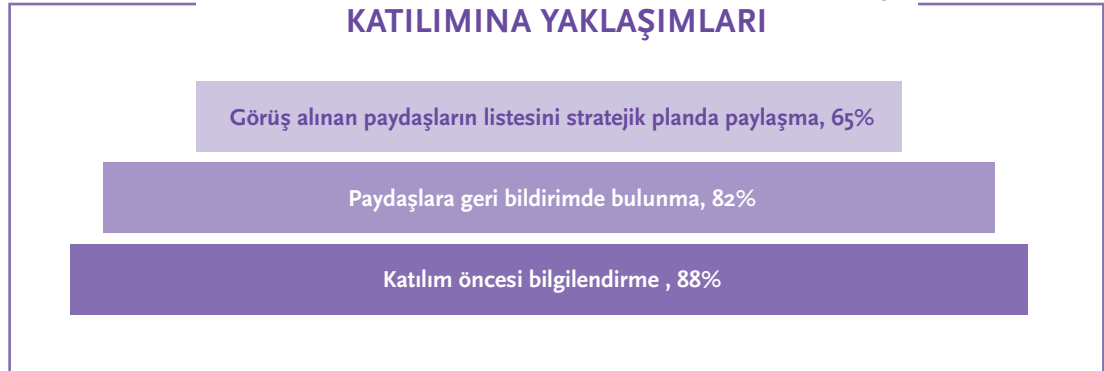

Anlamli bir katılım sağlamamanın anahtarı, paydaşın görüşünü oluşturabilmesine yeterli olabilecek kadar zaman verilmesine ve katılıma ilişkin bilgi paylaşılmasına bağlıdır. Katılımı sağladıktan sonra ilgili paydaşa geri bildirimde bulunulması ise güven duyulan bir katılım süreci işletilmesini sağlar. Paydaşların, sürece ve kuruma olan güvenini tesis eder.

ı Erimez, E., Öđücü Şen, F. İstisare: Paydaşların Kararlara Katılımı. Argüden Yönetişim Akademisi Yayınları. Erişmek için https://www.argudenacademy.org/docs/content/ArgudenAkademi_IstisarePaydaslarinKararlaraKatilimi.pdf

Anket sonuçlarına göre belediyelerin, çocuk ve ebeveynlerin katılımlarını sağlamadan önce bilgilendirme yapıp, toplantı katılımı için davet etme oranı %88, katılım sonrası görüş veren paydaşlara geri bildirimde bulunma oranı ise %82'dir. Belediyelerin %65'i ise görüş aldığı paydaşların listesini stratejik planda paylaştıklarını belirtmektedir. Belediyeler, anlamli katılım süreci işletme açısından güven duyulan bir yaklaşım benimsemeleri adına görüş alınan paydaşların listesini de paylaştıklarında anlamli paydaş katılımını işletebilmiş olacaktırlar. (Tablo 2).

TABLO 2: BELEDİYELERİN ANLAMLI PAYDAŞ KATILIMINA YAKLAŞIMLARI

Belediyelerin, stratejik planlarında farklı yaş gruplarındaki çocuklara ve ebeveynlere dair hedeflerine ilişkin sorular yönelttik. Ankete katılan tüm belediyelerin stratejik planında çocuklara ve ebeveynlere yönelik hedefler bulunuyor. Fakat bu hedeflerin gerçekleşme oranını İnternet sitesinde paylaşan belediyeler ise incelediğimiz belediyelerin ¼'üdür.

Belediyelerin stratejik planında farklı yaşlardaki çocuklara ve dezavantajlı çocuklara yönelik olan hedeflerin hangi konularda olduğunu sorduk (Tablo 3). Anket cevaplarına göre incelediğimiz belediyeler;

- 3 yaş üstü çocuklar, dezavantajlı gruplar ve ebeveynler için büyük oranda **eğitim** alanında stratejik plan hedefliyor.
- 7-17 yaş arasındaki çocuklar ve ebeveynler için kültür-sanat alanında hedefler belirlemektedir.
- Belediyelerin yarısı çocuk ve ebeveynler için sağlık alanında hedefler belirliyorlar.
- Çocuk koruma alanı ise, çocuk ve ebeveynler açısından stratejik planda en alt sırada yer alan hedefler arasında yer alıyor.
- Belediyelerde çocuk meclisi, komisyonu, danışma kurulu veya benzer bir yapı bulunma oranı ise %59'dur.

TABLO 3: BELEDİYELERİN ÇOCUK VE EBEVEYNLER İÇİN STRATEJİK HEDEFLERİNİN DAĞILIMI

	Ebeveynler	0-3 yaş	3-6 yaş	7-13 yaş	14-17 yaş	Dezavantajlı Çocuklar
EĞİTİM	■	■	■	■	■	■
KÜLTÜR-SANAT	■	■	■	■	■	■
SAĞLIK	■	■	■	■	■	■
ÇOCUK KORUMA	■	■	■	■	■	■

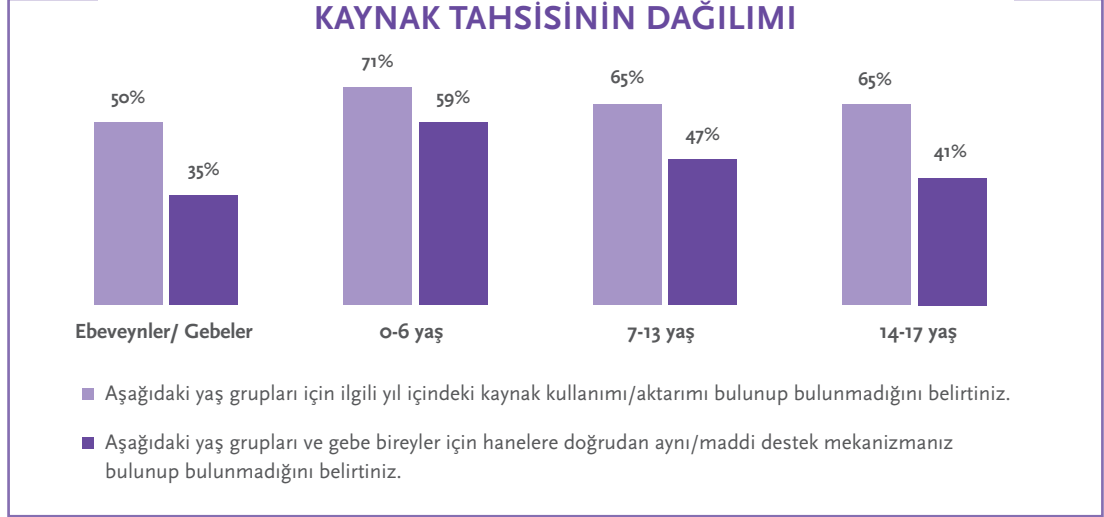
■ %100-80 ■ %80-60 ■ %60-40 ■ %40-0

2. Bütçe tahsisi ve kaynak kullanımında Çocuk ve Ebeveyn Dostu Yönetişim:

Çocuk ve ebeveynleri destekleyici kararların hayata geçirilmesi, bu konuya bütçe tahsis edilmesi ve ayrılan kaynakların kullanılmasıyla gerçekleşir. Bu bakış açısıyla, belediyelerin çocuk ve ebeveynlere ayırdıkları kaynakların farklı yaş gruplarındaki çocuklar, dezavantajlı çocuklar ve ebeveynler için dağılımını belediyelere sorduk. Aldığımız yanıtlara göre,

en çok 0-6 yaş grubuna yönelik kaynak tahsisi görülmektedir (Grafik 2). Ayrıca, dezavantajlı gruplar için %59 oranında kaynak kullanımı/aktarımı bulunmaktadır.

GRAFİK 2. BELEDİYELERİN ÇOCUK VE EBEVEYNLER İÇİN KAYNAK TAHSİSİNİN DAĞILIMI

Belediyeler, çocuklar ve ebeveynler için ayrılan kaynağı şeffaf bir şekilde paylaştıklarını belirtiyorlar (%94). Ayrıca, belediyelerin %88'i çocuklar ve ebeveynler ile ilgili kaynak kullanımını stratejik plandaki hedeflerle ilişkilendirerek paylaştıklarını belirtmektedirler. Belediyelerin %71'i ise çocuk ve ebeveynlere yönelik kaynak kullanımı/aktarımını İnternet sitesinde paylaştıklarını aktarmışlardır.

Belediyelere, kaynak kullanımı ve aktarımında Sivil Toplum Kuruluşlarıyla (STK'lar) kurdukları ortaklıklar ve yapısına ilişkin soru yönelttik. Bu ortaklıklar, hizmet sundukları vatandaşın yaşam kalitesine katkı sunmasıyla birlikte Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'na sunulan katkı da artıracaktır (SKA 17: Amaçlar için Ortaklıklar). Anket cevaplarına göre belediyelerin %76'sı çocuklar ve ebeveynler alanında çalışan STK'larla ortaklıklar kurmaktadır. Söz konusu ortaklıklar, büyük oranda STK'lara yönelik operasyonel destek ve tanıtım-iletişim desteği verilmesini (%71) ve bilgi ve insan kaynağı desteği verilmesini (%65) kapsamaktadır.

3. Amaca yönelik hizmetlerin sunumunda Çocuk ve Ebeveyn Dostu Yönetişim:

Belediyelere, çocuk ve ebeveynlerin gelişimini destekleyici mekânlar, çocuk ve ebeveynlere yönelik sunulan hizmetlerin detayını farklı yaş gruplarındaki çocuklar ve ebeveynler bazında sorduk.

Anket çalışmasından topladığımız verilere istinaden çocuklara yönelik, belediyeye ait mekânlarda en büyük oranın parklar, en düşük oranın ise bilim merkezleri ve kitap merkezleri olduğunu görüyoruz. Özellikle, 0-6 yaş çocukların gelişimi için kritik düzeyde önemli olan kültürel aktivitelerin, bilgi ve bilimsel yaklaşımların belediyeler için ciddi gelişime açık bir alan olarak yer alıyor (Tablo 4). Farklı yaş grupları bazında baktığımızda ise;

- 0-3 yaş için, en çok parkların bulunduğunu; bilim merkezi, sanat merkezi, çok amaçlı merkezler, okul öncesi bakım ve eğitim merkezi, kütüphane, kitap merkezi gibi merkezlerin ise çok düşük oranlarda yer alıyor.
- 3-6 yaş için, en yüksek oranda parkların bulunduğu ve ayrıca okul öncesi bakım ve eğitim merkezlerinin bu oranı takip ettiği görülüyor.
Fakat özellikle bilgiyi ve sanatı destekleyen merkezlerin (bilim merkezi, sanat merkezi, çok amaçlı merkezler, kütüphane, kitap merkezi) oranları çok düşük seviyededir.
- 7-13 yaş grubu için, en düşük oran eğitim merkezleri, bilim merkezleri ve kitap merkezleri olarak belirtilmiştir.
- 14-17 yaş grubu için, en yüksek oranın ise kütüphane, sanat merkezleri ve çok amaçlı merkezler olduğu aktarılmıştır.

TABLO 4: ÇOCUKLARA YÖNELİK HANGİ YAŞ GRUPLARI İÇİN BELEDİYEYE AİT HANGİ MEKÂNLAR BULUNUYOR?

	Park	Bilim Merkezi	Sanat Merkezi	Çok Amaçlı Merkez	Okul öncesi bakım ve eğitim merkezi	Kütüphane	Kitap Merkezi
0-3 Yaş							
3-6 Yaş							
7-13 Yaş							
14-17 Yaş							

■ %100-80 ■ %80-60 ■ %60-40 ■ %40-0

Belediyelere eğitim faaliyetleri dışında, 0-6 yaş grubu, 7-13 yaş grubu ve 14-17 yaş grubu için sundukları hizmetleri sorduk. Buna göre, eğitim hizmeti dışında en çok 7-13 yaş grubu için hizmetler sunulduğu anlaşılmaktadır (Tablo 5).

TABLO 5: ÇOCUKLARA YÖNELİK EĞİTİM HİZMETLERİ DIŞINDA FARKLI YAŞ GRUPLARI İÇİN AŞAĞIDA BELİRTİLEN BAŞLIKLARDA HİZMETLERİNİZ MEVCUT MU?

	Yaz Kampı	Yaz Okulu	Spor Kursu	Oyun Grubu	Genel Kurslar
0-6 Yaş					
7-13 Yaş					
14-17 Yaş					

■ %100-80 ■ %80-60 ■ %60-40 ■ %40-0

Söz konusu hizmetlerin sunumunda, belediyeler %82 oranında hizmet sunmak üzere gönüllülük imkânı sağladıklarını paylaşmışlardır.

Belediyelere, gebelere ve gebe kadının bulunduğu hanelere yönelik sundukları ücretsiz hizmetleri sordüğümüzda, bu hizmetlerin genellikle maddi yardım, ebeveynlere yönelik eğitim ve seminer, gebelere yönelik beslenme ve sağlık hizmetleri olarak çeşitlendiği anlaşılmaktadır.

Çocuklar, gebeler ve gebe kadının bulunduğu hanelere sunulan hizmetlere ilaveten, ebeveynlere ve çocuk sahibi olan hanelere yönelik sunulan hizmetlerin de belediyeler tarafından detaylandırılmasını istedik. Buna göre belediyeler,

- %59 oranında ebeveynlere yönelik çocuk gelişimini destekleyici eğitimler verdiklerini,
- %53 oranında çocuk sahibi hanelere ve ebeveynlere yönelik çocuk gelişiminden ayrı olarak başka hizmetler de sunduklarını aktarmışlardır.

Sunulan hizmet kadar, hizmet sunum sürecinde benimsenen yaklaşım, sürekli öğrenme kültürünün benimsenmesi sunulan hizmetin kalitesini artırmaktadır. Böylelikle vatandaşın yaşam kalitesi/iyi olma hali de artmaktadır.

Bu anlayıştan hareketle, belediyelerin %88'i çocuk ve ebeveynlere sunduğu hizmetlere ilişkin görüş ve önerileri toplama amacıyla geri bildirimleri sunmak üzere araştırma yürüttüklerini paylaşıyorlar. Fakat bu geri bildirimlerin sonuçlarını İnternet sitesinde paylaşan belediye oranı ise sadece %47'dir. Sunulan hizmetlerle ilgili performans ölçümü yapan belediyelerin oranı %82, performans ölçümü sonuçlarını paylaşan belediye oranı ise %59 'dur.

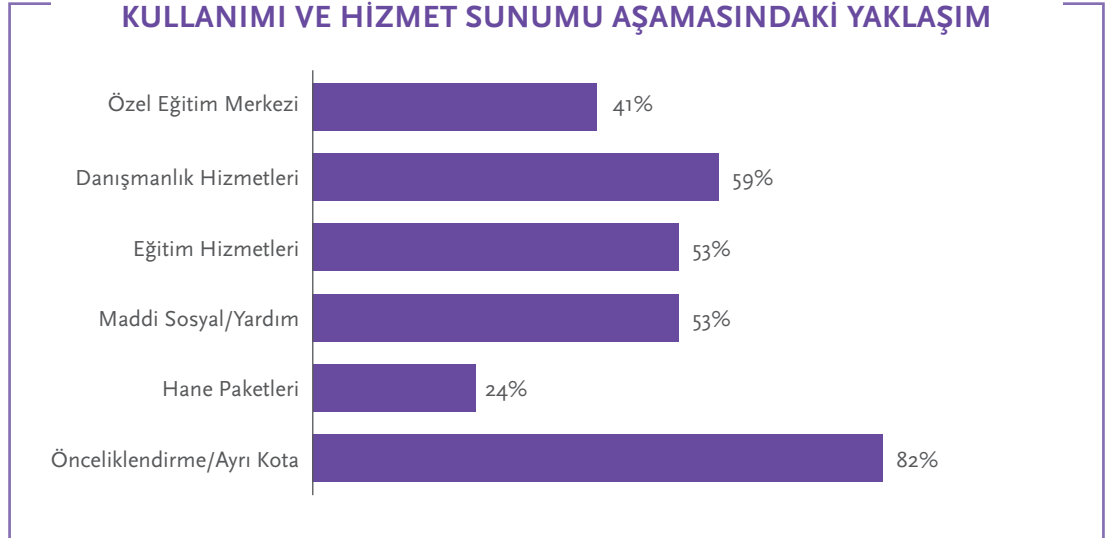
Her iki sonuçtan da aslında belediyelerin sürekli gelişim yaklaşımını benimseyen uygulamalar ortaya koyduğunu, fakat bu sonuçların kamuyla şeffaf bir şekilde paylaşılmasının geliştirilmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Ancak şeffaf bir yönetim biçimini benimseyen belediyeler vatandaşın güvenini tesis edebilirler.

Bununla birlikte, belediyelerin 3/4'ü çocuklara ve ebeveynlere yönelik hizmetlere ilişkin düzenli olarak vatandaş memnuniyeti anketi gerçekleştirdiklerini belirtmişlerdir. Tüm belediyeler ise sundukları hizmetlerle alakalı şikâyetlerin niteliğini kaydettiklerini paylaşmışlardır.

Belediyelere yönelttiğimiz sorulardaki bir diğer inceleme alanı ise dezavantajlı gruptaki çocuklara yönelik benimsenen yaklaşım ve sunulan hizmetlerdir. Anket çalışması verilerine göre dezavantajlı gruplara yönelik olarak belediyelerin önceliklendirmeleri ve ayrı kotaları bulunmaktadır (%82).

Özellikle, belediyelerin dezavantajlı gruptaki ailelere yönelik, çocuğu destekleyici hane paketlerinin sunulmasında gelişim alanı bulunmaktadır (%24) (Grafik 3). Ayrıca, belediyelerin çoğunda çocuğa yönelik ihmal, istismar, şiddet gibi olaylara yönelik önleyici, tespit ve takip mekanizmaları bulunmaktadır.

GRAFİK 3: DEZAVANTAJLI GRUPLARA YÖNELİK PLANLAMA, KAYNAK KULLANIMI VE HİZMET SUNUMU AŞAMASINDAKİ YAKLAŞIM

4. Kurumsal Altyapıda Çocuk ve Ebeveyn Dostu Yönetişim:

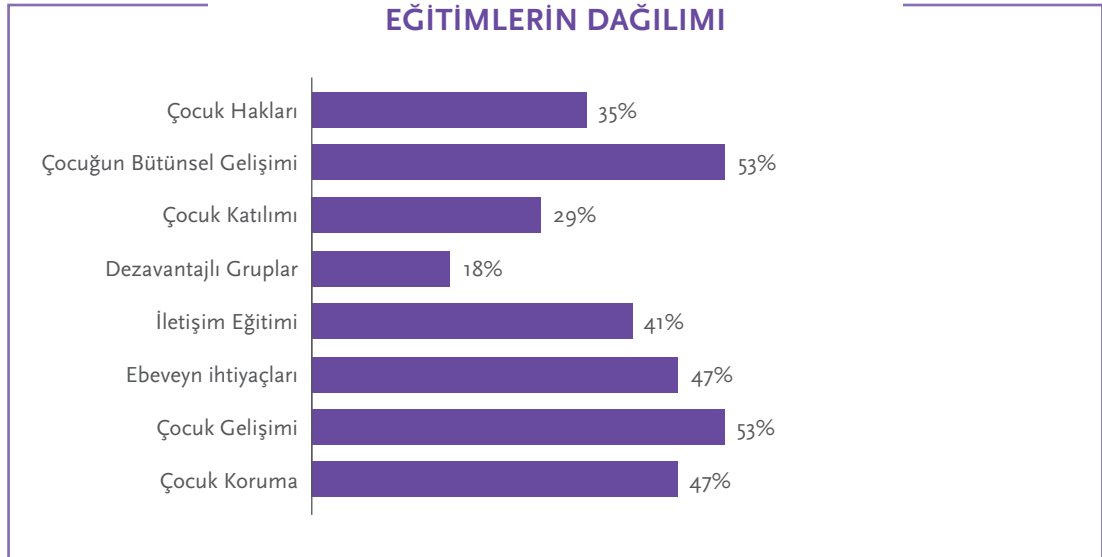
Belediyelerin çocuk ve ebeveynlere yönelik aldığı demokratik kararları, tahsis ettiği kaynakları ve hedeflediği faaliyetleri en etkin ve verimli şekilde gerçekleştirmesi, ancak çocuk ve ebeveynler açısından donanımlı bir kurumsal kapasite ile mümkündür.

Kurumsal kapasitenin etkin ve istenilen yönde işlemesi ise belediyenin danışma ve denetim süreçlerinin etik, şeffaf ve hesap verebilir biçimde işletilmesiyle sağlanabilir. Dış paydaşların güven duymadığı ve süreçleri anlamadığı bir ortamda iş birliklerinin ve müşterek çabanın oluşma ihtimali ise ortadan kalkmaktadır.

Belediyelere, kendi personeline çocuk ve ebeveynlere yönelik sundukları kurumsal kapasitelerini güçlendirecek eğitimlerin gerçekleştirilme durumlarını sorduk.

Elde ettiğimiz sonuçlara göre belediyelerin sunduğu eğitimlerin tamamında gelişim fırsatı bulunduğunu görüyoruz. Ankete katılan belediyelerin sadece yarısında çocuğun bütünsel gelişimi ve çocuk gelişimi üzerine eğitimler gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte, belediyelerin yine yarısı ebeveyn ihtiyaçlarına ve çocuk korumasına yönelik eğitimler düzenlemektedirler. Özellikle çocuk hakları ve dezavantajlı grupları anlama/tanıma yönelik eğitimlerin, belediyelerin kurumsal kapasitelerini güçlendirmek için gerçekleştirmesi gerekmektedir. Bu konularda önemli gelişim alanları mevcuttur. (Grafik 4).

GRAFİK 4: BELEDİYE PERSONELİNE YÖNELİK EĞİTİMLERİN DAĞILIMI

Anket çalışması verilerine göre belediyelerin çocuk ve ebeveyn dostu bir kurumsal kapasitesi bulunmasına ilişkin kısa notlar;

- Belediyelerin büyük bir çoğunluğunda çocuk sahibi belediye personeline yönelik ebeveynlik izni süresi yasal düzenlemelere uygun olup kullanım oranı %100'dür.
- Belediyelerin %53 oranında çocuk sahibi belediye personeline yönelik ebeveynlik izni haricinde, ebeveyni desteklemeye yönelik uygulama ve politikaları bulunmaktadır.
- Ankete katılan belediyelerin, sadece %35'inde çocuk politikalarıyla ilgili özel bir birim bulunmaktadır.
- Belediyeler %47 oranında çocuk çalışmalarıyla ilgili etik değerler ve Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Bildirgesi gibi ilkeleri kurum içinde paylaşmaktadır.

SONUÇ

İstanbul ilçe belediyelerine yönelik geliştirdiğimiz ve uyguladığımız anket ile çocuk ve ebeveyn dostu olmak adına; kararların alınmasından, kaynak yönetimine, hizmetlerin sunulmasından, kurumsal işleyişe ve bu anlayışın yerleşmesine kadar çok yönlü olarak belediyelerin kendilerini değerlendirmelerini istedik.

Ankete katılan 17 belediye, İstanbul nüfusunun %48'ini ve İstanbul'daki çocuk nüfusunun ise %45'ini temsil etmektedir. Elde ettiğimiz veriler ışığında, İstanbul'daki ilçe belediyelerine yönelik gerçekleştirdiğimiz ankete göre, belediyelerin karar mekanizmalarında, kaynak kullanımlarında, hizmet sunumlarında çocuk ve ebeveynleri destekleyici bir anlayış benimsedikleri anlaşılmaktadır. Ancak bu mekanizmalarda farklı yaş gruplarındaki sosyal-duygusal, bilişsel ve fiziksel gelişimin farklı bölümlerine yoğunlaşmaktan ziyade, her yaş grubu için bütünsel gelişimi destekleyici bir anlayışla oluşturulması gereği ortaya çıkmıştır.

GELİŞİM ÖNERİLERİ

1. Belediye bünyesinde çocuk dostu bir anlayışın içselleştirilebilmesi için çocuk meclisi, komisyonu, danışma kurulu veya benzer çocuk çalışması ana konusu olan bir yapının bulunması kurum içinde bu kültürün tüm süreçlere yaygınlaşmasını destekleyecektir.
2. Belediye hizmet sunumunda, farklı yaş grubundaki çocukların fiziksel, bilişsel, sosyal-duygusal gelişimlerini bir bütün olarak ele alacak politikalar geliştirilmelidir.
3. Okul öncesi dönemdeki çocukların gelişimine yönelik bakım hizmetleri ve park imkânları sunulmaktadır. Genellikle ileri yaştaki çocuklara yönelik geliştirilen bilim, sanat ve kültür aktivitelerinin çocukların okul öncesi dönemine de yaygınlaştırılması gerekmektedir.
4. Belediyeler, hizmet memnuniyetini ölçmeye yönelik yaptığı araştırmaların sonuçlarını İnternet sitesinde kamuya paylaşıırken, sonuçları ve sonuçlara ilişkin değerlendirmelerini birlikte sunmalıdır.
5. Belediyelerin kendi çalışanlarına yönelik sunduğu çocuk ve ebeveyni daha iyi anlamaya yönelik eğitimleri artırması gerekmektedir. Çocuk koruma, ebeveyn ihtiyaçları, çocuk hakları, çocuğun gelişimi, iletişim eğitimi gibi yetkinlikler çocuk ve ebeveynler alanında çalışan belediye personeli açısından oldukça önem arz etmektedir.
6. Belediyelerin çocuklu çalışanlarına yönelik uyguladığı ebeveyn izninin babaları kapsayacak şekilde (babalık izni) genişletilmesi çocukların bakımında babanın rolünün güçlendirilmesini destekleyecektir. Aynı zamanda belediyeler ilgili babalığın yaygınlaşması için hem kurum içinde hem kamuoyuna yönelik farkındalığı arttıracak çalışmalar yapmalıdır.

EK: ANKET

Bu anket, belediyelerin çocuk ve ebeveynlere yönelik mevcut hizmetlerini ya da yaklaşımlarını öğrenmek ve ihtiyaçlarına ilişkin fikir sahibi olabilmek adına uygulanmaktadır. Ankette verilen yanıtlar ve yorumlar hiçbir şekilde kişi ile ilişkilendirilerek paylaşılmayacak, gizlilik kuralları çerçevesinde raporlanacaktır.

1. KARAR ALMA YÖNTEMİ

1.1. Belediyeniz çocuklar ve ebeveynleri ilgilendiren konularla ilgili planlamalarda çocuklar ve ebeveynlerin katılımını sağlıyor mu?

Evet	
Hayır	

1.2. Çocuklar ve ebeveynleri ilgilendiren konularla ilgili planlamalarda Belediyenizin çocukların ve ebeveynlerin katılımını sağlama yöntemini belirtiniz.

	Anket	Çalıştay	Odak Grup	Birebir Görüşme	Diğer
Ebeveynler					
0-6 yaş çocuklar					
7-13 yaş çocuklar					
14-17 yaş çocuklar					

1.2.1. Çocuklar ve ebeveynleri ilgilendiren konularla ilgili planlamalarda Belediyenizin çocukların ve ebeveynlerin katılımını sağlama yöntemine örnek veriniz.

1.2.2. Belediyeniz çocukları ve ebeveynleri ilgilendiren planlamalara katılımını sağlamadan önce bilgilendirme yapıp toplantı katılımı için davet ediyor mu?

Evet	
Hayır	

1.3. Belediyeniz çocukları ve ebeveynleri ilgilendiren konularla ilgili görüş aldığı paydaşlara daha sonra geri bildirimde bulunuyor mu?

Evet	
Hayır	

1.4. Belediyenizin görüş aldığı paydaşların listesi stratejik planda paylaşılıyor mu?

Evet	
Hayır	

1.5. Belediyeniz stratejik planında çocuklarla ilgili hedef belirleniyor mu?

Evet	
Hayır	

1.6. Belediyenizin stratejik planında ebeveynlerle ilgili hedef belirliyor mu?

Evet	
Hayır	

1.7. Belediyenizin stratejik planında çocuk ve ebeveynlerle ilgili hedeflerin gerçekleşme oranını internet sitesinde paylaşıyor mu?

Evet	
Hayır	

ÇOCUK VE EBEVEYN DOSTU BELEDİYE YÖNETİŞİM REHBERİ
ANKET ARAŞTIRMA RAPORU

1.8. Aşağıdaki yaş gruplarından hangilerine yönelik ve hangi alanlarda stratejik hedeflerinizin bulunduğunu belirtiniz.

	EĞİTİM	KÜLTÜR- SANAT	SAĞLIK	ÇOCUK KORUMA	DİĞER
Ebeveynler					
0-3 yaş çocuklar					
3-6 yaş çocuklar					
7-13 yaş çocuklar					
14-17 yaş çocuklar					
Dezavantajlı çocuklar					

1.9. Belediyenizde çocuk meclisi, komisyonu, danışma kurulu veya benzer bir yapı bulunuyor mu?

Evet	
Hayır	

2. BÜTÇE TAHSİSİ VE KAYNAK KULLANIMI

2.1. Aşağıdaki yaş grupları için ilgili yıl içindeki kaynak kullanımını/aktarımını bulunup bulunmadığını belirtiniz.

	Evet / Hayır	Evet ise 'Kaynak Türü'nü belirtiniz.
Ebeveynler		
0-6 yaş çocuklar		
7-13 yaş çocuklar		
13-17 yaş çocuklar		
Dezavantajlı çocuklar		

2.2. Aşağıdaki yaş grupları ve gebe bireyler için hanelere doğrudan aynı/maddi destek mekanizmanız bulunuyor mu? Eğer bulunuyorsa aşağıdaki bilgileri doldurunuz.

	Evet / Hayır	Destek paketlerinin adları nelerdir?	Destek paketlerinin içerikleri nelerdir?	2019 yılı seçim kriterleri nelerdir?	Destek paketi 2019 yılı içerisinde kaç kişiye ulaştı?
0-6 yaş çocuklar					
7-13 yaş çocuklar					
14-17 yaş çocuklar					
Gebeler					
14-17 yaş çocuklar					
Dezavantajlı çocuklar					

2.3. Belediyenizin bütçesinden çocuklar ve ebeveynler için ayrılan kaynak şeffaf bir şekilde paylaşıyor mu?

Evet	
Hayır	

2.4. Belediyeniz çocuklar ve ebeveynler ile ilgili kaynak kullanımını stratejik plandaki hedeflerle ilişkilendirerek paylaşıyor mu?

Evet	
Hayır	

2.5. Belediyenizin çocuk ve ebeveynlere yönelik kaynak kullanımı/aktarımı internet sitesinde paylaşılıyor mu?

Evet	
Hayır	

2.6. Çocuklar ve ebeveynler alanında çalışan STK'larla ortaklıklar kuruyor musunuz?

Evet	
Hayır	

2.7. Çocuklar ve ebeveynler alanında çalışan STK'lara yönelik destek yaklaşımınızı belirtiniz.

	Evet / Hayır
Çocuk ve ebeveynlerle çalışan STK'lara yönelik hangi destekleriniz olduğunu işaretleyiniz.	
Operasyonel Destek (Ulaşım, mekân, catering, malzeme, lojistik, vb.)	
Bilgi Desteği (Veri, görüşme, network, vb.)	
Tanıtım - İletişim Desteği (Panolar, broşür, dijital alanda tanıtım, yayılım desteği vb.)	
İnsan Kaynağı Desteği (Belediye çalışanlarının tahsisi, gönüllülerin yönlendirilmesi, vb.)	
Diğer (Lütfen belirtiniz)	

	Evet / Hayır
Çocuk ve ebeveynlerle çalışan STK'lara yönelik desteklerinizle sağladığınız kurumsal desteklerin yarattığı etkiyi ölçüyor musunuz?	

3. AMACA YÖNELİK HİZMETLERİN SUNUMU

3.1. Çocuklara yönelik hangi yaş grupları için belediyeye ait hangi mekânlar bulunuyor?

	0-3 YAŞ	3-6 YAŞ	7-13 YAŞ	14-17 YAŞ
Park				
Bilim merkezi				
Sanat merkezi				
Çok amaçlı merkez				
Okul öncesi bakım ve eğitim merkezi (Gündüz bakım evi, kreş, vb.)				
Kütüphane				
Kitap merkezi				
DiĞER (Lütfen belirtiniz.)				

3.2. Aşağıdaki yaş gruplarına yönelik bakım ve eğitim hizmetleri (okul öncesi eğitim imkânları) sağlıyor musunuz? Evet ise 2019 yılı içinde kaç kişiye ulaştığınızı belirtiniz.

	Evet / Hayır	Toplamda kaç kişiye ulaştığı
0-3 yaş çocuklar		
3-6 yaş çocuklar		

3.3. Çocuklara yönelik eğitim hizmetleri dışında farklı yaş grupları için aşağıda belirtilen başlıklarda hizmetleriniz mevcut mu? Eğer mevcutsa, uygulama adedini belirtiniz.

	Evet / Hayır	0-6 YAŞ	7-13 YAŞ	14-17 YAŞ
Yaz kampı				
Yaz okulu				
Spor kursu				
Oyun grubu				
Genel kurslar				
DiĞER (Lütfen belirtiniz.)				

3.4. Gebelere ve gebe kadının bulunduğu hanelere yönelik hizmetlerinizi sıralayınız.

3.5. Gebelere ve gebe kadının bulunduğu hanelere yönelik hizmetlerinizin detayını belirtiniz.

Hizmet sayısı kaçtır?	
2019 yılı içinde ulaşılan gebe sayısı kaçtır?	
Sunulan hizmetler ücretli mi? (Evet/Hayır)	
Sunulan hizmetler ücretliyse 2019 yılı için aylık ücreti nedir?	

3.6. Ebeveynlere yönelik çocuk gelişimini destekleyici eğitimler veriyor musunuz? Eğer veriyorsanız hangi yaş grubu çocukların ailelerine yönelik eğitimler olduğunu ve toplamda kaç kişiye ulaştığını lütfen belirtiniz.

EVET/HAYIR	
Eğitimin Hedef Kitlesi (Anne, Baba, Diğer)	
Ulaşılan Ailedeki Çocukların Yaş Grubu (0-3, 3-6, 7-13, 14-17)	
2019'da Ulaşılan Kişi Sayısı	

3.7. Çocuk sahibi hanelere ve ebeveynlere yönelik diğer hizmetleriniz var mı? Varsa ne tür hizmetler olduğunu lütfen belirtiniz.

	Evet / Hayır	Hizmet Türü
Anneler		
Babalar		
0-3 yaş çocuklar		
3-6 yaş çocuklar		
7-13 yaş çocuklar		
14-17 yaş çocuklar		
Dezavantajlı çocuklar		

3.8. Çocuğa yönelik ihmal, istismar, şiddet gibi olaylara yönelik önleyici, tespit ve takip mekanizmalarınız var mı? Varsa, bu mekanizmaları belirtiniz.

3.9. Belediyeniz çocuk ve ebeveynlere sunduğu hizmetlere ilişkin geri bildirim (görüş ve öneriler) toplamak üzere bir araştırma yapıyor mu?

Evet	
Hayır	

3.10. Belediyeniz çocuk ve ebeveynlere sunduğu hizmetlere ilişkin geri bildirim sonuçlarını İnternet sitesinde paylaşıyor mu?

Evet	
Hayır	

3.11. Belediyeniz çocuk ve ebeveynlere yönelik faaliyetlerin performansını ölçüyor mu?

Evet	
Hayır	

3.12. Belediyeniz çocuk ve ebeveynlere yönelik faaliyetlerin performansını İnternet sitesinde paylaşıyor mu?

Evet	
Hayır	

3.13. Belediyeniz çocuklara ve ebeveynlere yönelik hizmet sunmak üzere gönüllülük imkânı sağlıyor mu?

Evet	
Hayır	

3.14. Belediyeniz çocuklara ve ebeveynlere yönelik gerçekleştirdiği hizmetlere ilişkin düzenli olarak vatandaş memnuniyeti anketi gerçekleştiriyor mu?

Evet	
Hayır	

3.15. Belediyeniz çocuk ve ebeveynlere sunduğu hizmetlerle alakalı şikâyetlerin niteliğini kaydediyor mu?

Evet	
Hayır	

3.16. Dezavantajlı gruplara yönelik planlama, kaynak kullanımı ve hizmet sunumu aşamasındaki yaklaşımınızı belirtiniz.

	Evet / Hayır
Dezavantajlı gruptaki çocuklar için önceliklendirme/ayrı kota mevcut mu? Varsa hangi gruplara yönelik (etnik, maddi yetersizlik, engelli, vs..) olduğunu belirtiniz.	
Dezavantajlı gruptaki ailelere yönelik çocuğu destekleyici;	
• Hane paketleri var mı? Varsa içeriklerini, kaç adet olduğunu belirtiniz.	
• Maddi sosyal yardım var mı? Eğer varsa, bu maddi sosyal yardımın nasıl belirlendiğini yazınız.	
• Eğitim hizmetleri sunuluyor mu?	
• Danışmanlık hizmeti veriliyor mu?	
Dezavantajlı gruptaki çocuklara yönelik kaç tane özel eğitim merkeziniz var ? Varsa kaç tane olduğunu belirtiniz.	

4. KURUMSAL ALTYAPI

4.1. Çocuklar ve ailelere hizmet götüren belediye birimlerinde çalışan personele yönelik hangi tür eğitimler gerçekleştiriyorsunuz?

	Evet / Hayır
Çocuk Koruma (İhmal, İstismar)	
Çocuk Gelişimi	
Ebeveyn İhtiyaçları	
İletişim Eğitimi	
Dezavantajlı Gruplar	
Çocuk Katılımı	
Çocuğun Bütünsel Gelişimi	
Çocuk Hakları	

4.2. Çocuklar ve ailelerine yönelik hizmetlerle ilgili sivil toplum kuruluşlarıyla iş birlikleri yapıyor musunuz? Eğer yapıyorsanız en çok hangi konularda zorlanıyor ve desteğe ihtiyaç duyuyorsunuz? İş birliği yaptığınız sivil toplum kuruluşlarından beklentilerinizi belirtiniz.

	Evet / Hayır
Çocuk ve ebeveynlere yönelik sivil toplum kuruluşlarıyla iş birlikleri yapıyor musunuz?	

	Çocuk ve ebeveynlere yönelik sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliklerinde en çok hangi konularda zorlanıyorsunuz?
AÇIKLAMA	

	Çocuk ve ebeveynlere yönelik sivil toplum kuruluşlarıyla yaptığınız iş birliklerine yönelik STK'lardan beklentilerinizi yazınız.
AÇIKLAMA	

4.3. Belediyenizde çocuk politikalarıyla ilgili özel bir birim bulunuyor mu?

Evet	
Hayır	

4.4. Belediyeniz çocuk çalışmalarıyla ilgili etik değerler ve Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Bildirgesi gibi ilkeleri kurum içinde paylaşıyor mu?

Evet	
Hayır	

4.5. Çocuk sahibi belediye personeline yönelik ebeveynlik izninin süresi ve kullanım oranı nedir?

Evet	
Hayır	

4.6. Çocuk sahibi belediye personeline yönelik ebeveynlik izni haricinde, ebeveyni desteklemeye yönelik uygulama ve politikalarınız var mı? Lütfen belirtiniz.

Evet	
Hayır	

Çocuk ve Ebeveyn Dostu Belediye Yönetişim Rehberi Projesi ile çocukların ve ebeveynlerin refahını ve yaşam kalitesini artırmaya yönelik, belediyelerin çalışmalarına ışık tutacak bir yol haritası geliştirmeyi amaçlıyoruz. Söz konusu amacımıza ulaşmak için belediyeleri hem çocuk ve ebeveyn dostu olmak adına yapısal olarak güçlendirecek; hem de bu yaklaşımı uygulamalarına nasıl aktaracaklarına ve gelişimlerini ölçebileceklerine dair yol gösterecek öneriler oluşturuyoruz. Projenin ilerleyen sürecinde ise önerileri hayata geçirerek, yaratılan etkinin değerlendirilmesini hedeflemekteyiz.

Projemizin araştırma anket raporunda ilk olarak tüm İstanbul ilçe belediyelerine yönelik geliştirdiğimiz ve uyguladığımız anketin çıktılarını değerlendirdik. İstanbul'daki stratejik plan hazırlama zorunluluğu bulunan 37 ilçe belediyesine iletilen ankete 17 ilçe belediyesi katkı sağladı. Belediyelerin çocuk ve ebeveyn dostu olmak adına, kararların alınmasından, kaynak yönetimine, hizmetlerin sunulmasından, kurumsal işleyişlerinde kadar birçok farklı alanda kendilerini çok yönlü olarak değerlendirmelerini talep ettik, elde ettiğimiz sonuçları bu Raporda derledik.

